

rokonok. Zoltán úgy érzi, börtönbüntetésével „csak” szabadságát veszíti el, amivel eddig sem tudott mit kezdeni. Ekkor belekóstol az igazi szerelembe: Mira, a szép kolozsvári egyetemista lány megmutatja számára az élet értelmét. Úgy kapaszódik meg ebbe a szerelemben, mint fuldokló az utolsó szalmaszálba. De iszonyatos teherként ránehezedik a múltja, amely meghatározza cselekvési lehetőségeit.

A *Bolond és szörnyeteg*ben a szökés a mindennapi életből meddő kísérlet marad. A *Gyáva* című kisregényben Éva is menekülne környezetéből, szerelmes lesz Szabó István mérnökbe, de gyávasága visszahúzza. A kínálkozó lehetőségeket maga játssza el. Sebők Zoltán menekülése más, ő a jelenben találta meg élete értelmét, de a múltban elkövetett vétkei lehetetlenné teszik boldogságát. Már nem mozoghat. Bepillantást nyert a paradicsomba, és kiüzetett belőle. Vádirat lenne ez a dráma az életét eltékozolt orvos ellen? Vádirat és ítélet is egyben.

Sarkadi munkássága során hosszú utat tett meg az öncélú játéktól a társadalomba való visszajutás lehetőségeinek a kutatásáig. Az ötvenes években írt drámáiból, novelláiból, kisregényeiből bizakodás és hit árad. 1955-től váltsághelyzetbe kerül, elveszíti hitét, de a megoldást folyton keresi.

Pályája kezdetén novelláiban jutott el a legmagasabb önkifejezési szintig, utolsó korszakában viszont a dráma a választott műfaja, az kínálta számára a legkedvezőbb feltételeket a novelláiban és kisregényeiben felvetett gondolatok összegezésére.

Sarkadi a tiszta, bensőséges emberi kapcsolatok ígézetében élt, a szeretet és a humanitás áhitatában. Játsozott az élettel. Lehetséges, hogy a játék gyúrte le őt is, mint hőseit?

BÁLINT PIROSKA

EGY ANTOLOGIÁRÓL — KESERŰ SZÁJÍZZEL

Pesnici Vojvodine.

Srpska čitaonica i knjižnica, Irig — Stražilovo, Novi Sad, 1975.

Minden antológia — gyűjteményes mű — rendeltetése az, hogy a maga választott területéről a legjobbat, legjellemzőbbet — a gyöngyszemeket — nyújtsa át az olvasónak. Lényegében ez, valamint a hazai és a külföldi olvasóknak való bemutatási szándék vezérelte a *Vajdasági költők — Pesnici Vojvodine* — című nemrégien megjelent antológia szerkesztőit is. A XIV. sztrugai költői találkozára kiadott szerbhorvát, magyar, szlovák, román, ruszin, angol, francia és orosz nyelvű

könyv azonban aligha éri el valaha is nemes célját.

Mindenekelőtt azért nem, mert méregdrága, s így a százdináros művet még fokozott hírveréssel sem veszik meg sokan. Legfeljebb a kevesek, a beavatottak, költő- és műfordítótársak asztalára kerül majd oda — de akkor se csemegének. Illetve egy egészen másfajta „csemegének”, olyannak, amelytől keserű marad az ember szája íze.

A keserűség pedig rögtön a 316 oldalas antológia előszavával kezdődik, mivel a költőket és költői törekvéseket, egymást váltó nemzedékeket bemutató Tomislav Ketig az egyes költőkre és költői művekre jellemző sajátosságok helyett jórészt csak általánosságokat mond, mint például Rade Tomić, Milorad Milenković Šum, Zoran Slavnić, Vladimir Bogdanović, Milutin Ž. Pavlov, Rade Obrenović s a magyar költők közül Deák Ferenc esetében is. Ez utóbbi kettőt — elgondolkoztató példaként — idézni is érdemes: „*Rade Obrenović biokozmosza bátor kaland a terekbe, amelyek mindeddig kimondottan költőietleneknek számítottak*” ... Vagy: „*A sokoldalúan tehetséges és erőteljes író, Deák Ferenc költői szava egzisztenciaképző és éles, s eszerint, valamint a gyöngéd őszinteségtől a durva keserűségig való ingadozás szerint Miroslav Krleža költészetével rokon, mert ugyanaz a lázadás, ugyanaz a düh és szeretet forr benne.*”

És sorolni lehetne tovább, de feltehetőleg már ennyiből is kitűnik, az alapján véve jó szándékú szerző a súlykot is elveti, a mércét is elveti; egy-egy neves és kevésbé ismert költőkről is úgy vall, mintha most kapták volna meg a Nobel-díjat.

A vajdasági magyar költőket ismertető két és fél oldalas rész — a már említett kivételtől eltekintve — még egészen korrekt, ám a szerbhorvát, szlovák, román és ruszín nyelven alkotó költők jellemzései legtöbbször igen kétesek és elnagyoltak.

Nyilván ezt az elnagyolást hivatott tompítani a sok-sok dicsérő szó, ami után azt hiheti a jámbor olvasó, hogy a versekre lapozva legalábbis remekműveket talál. Ott azonban néhány szép versen kívül — mint amilyen Tolnai Ottó jól ismert *Kodálya*, vagy Vít'azoslav Hronec *Határ* című verse — csak változatos, míves költeményeket találunk. Olyanokat, amelyeket soknemzetiségű Vajdaságunk egyazon ege alatt írunk is!

A bennünket, költészetünk termésének színe-javát bemutatni hivatott antológiába persze jobb és jellegzetesebb versek is bekerülhettek volna. Így például — hogy csak a magyar nyelvterületnél maradjunk — Fehér Ferencet a *Bácskai tájkép* helyett nyil-

ván jobban reprezentálhatták volna a *Tisza-parti vallomások*, Koncz István a *Köszönés nélkül* című verse, Pap Józsefet pedig *A vers születése* vagy az *Eszmélés* stb. De ez már olvasói ízlés, esztétikai érzékenység — és versválogatás dolga. (És ha mindjárt egy röpke kitérő erejéig: itt kell szóvá tenni azt is, hogy a kilenc magyar költőn kívül még legalább Branyó Istvánnak és Gulyás Józsefnek is ott lett volna a helye az antológiában. Vagy több kötetük ellenére se igazolták eléggé jelenlétüket, s azt, hogy mindketten ihletett énekesei éppen a mi tájunknak, a mi embereink életének? Itt tehát inkább a válogató kritériumával volt baj. S aligha vigasztaló, hogy a más nyelveken író költők egyikét-másikat szintén „kitörölték” a köztudatból. Sőt, a mulasztás — annál súlyosabb!)

Antológiával persze — érdemben — csak egy újabb antológiával lehet „vitázni”. Egy olyan antológiával, amely az értékelést és egymás megismerését, megismertetését is jobban szolgálja, mint ez. Mert a *Pesnici Vojvodine* című antológiában annyi a hiba, hogy nemcsak a versek, versfordítások hemzsegnek tőlük, hanem olykor még a költők nevét is hibásan írják.

A kötet végén — talán engedélsékképp — hibajegyzék található. De „stílusosan” az is tele van hibával!

Az antológia a Stražilovo sorozat 27. könyveként jelent meg. Rade Obrenović szerkesztésében, és a Vajdasági Írószövetség hét tagjának — Tomislav Ketig, Pero Zubac, Radovan Ždrale, Várady Tibor, Vít'azoslav Hronec, Slavco Almajan és Julijan Tamas — „gondozásában”.

Mulasztásukat Tolnai Ottó *Kodály* című versének többnyelvű közlése bizonyítja legjobban. Eredetiben 25 sorral rövidebben közölték a verset, mint szerbhorvát, angol, francia és orosz fordításban. A csonkítás okáról még csak egy kurta lábjegyzet se tájékoztat. Joggal gyanítja tehát az olvasó, hogy az eredetit a kötet tenger sok hibája „szorította ki”.

Pedig ez a párját ritkító vállalkozás igazán megérdemelte volna, hogy gongos, szép munkát végezzünk... Keserűség helyett — valamennyiünk gyönyörűségére!

SZÜCS IMRE